

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА НОВОЇ ТА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

“ ____ ” _____ 2008 р.

Програма навчального спеціального курсу

**Східноєвропейські історичні дослідження у німецькомовних країнах
Європи у ХХ ст.**

(за вимогами кредитно-модульної системи)

Одеса 2008

Назва курсу: Східноєвропейські історичні дослідження у німецькомовних країнах Європи у XX ст.

Програма навчального курсу.

Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова
2008_____с.

Розробник: П.І. Барвінська, к.і.н., доцент кафедри нової та новітньої історії

Рецензенти: І.С. Гребцова, д.і.н., професор кафедри нової та новітньої історії

Затверджено Вченою Радою історичного факультету Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

Протокол №_____від_____2008 р.

ББК

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

«Східноєвропейські історичні дослідження у німецькомовних країнах Європи у ХХ ст.»

1. **Предметом курсу** є східноєвропейські історичні дослідження, які проводились в Австрії, Німеччині, Швейцарії впродовж ХХ століття, а також процеси їх інституалізації та персоніфікації.
- 2.

Курс: Підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, Освітньо-кваліфікаційний Рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, Відповідних ECTS: 2</p> <p>Кількість модулів – 1 (навчальний проект: ІНДЗ, практичні заняття, тести, контрольні роботи, ессе тощо)</p> <p>Змістовних модулів: 2</p> <p>Загальна кількість 72 години.</p> <p>Тижневих годин: 4</p>	<p>Шифр та назва напрямку 0701 “історія”</p> <p>Шифр та назва спеціальності 070002 ”всесвітня історія”</p> <p>освітньо-кваліфікаційний рівень <i>спеціаліст</i></p>	<p>фаховий Рік підготовки: 5</p> <p>Семестр: 9</p> <p>Лекцій: 36 год.</p> <p>Самостійна робота: 30 год.</p> <p>Індивідуальна робота (контрольні питання) 6 год.</p> <p>Вид контролю: іспит</p>

СР – самостійна робота студента

ІНРДЗ – індивідуальна робота з викладачем

2. Курс має на меті ознайомити студентів-істориків з еволюцією східноєвропейських історичних досліджень у німецькомовних країнах Європи впродовж ХХ століття.

3. ПРОГРАМА

Курс “Східноєвропейські історичні дослідження у німецькомовних країнах Європи у ХХ ст.” є одним із спеціальних курсів для студентів-істориків вищих навчальних закладів України. Він викладається у ІХ семестрі і покликаний значно розширити знання студентів про німецькомовну історіографію Східної Європи і, зокрема, Росії.

Курсом передбачено вивчення протягом одного семестру процесів інституалізації та персоніфікації, основних концепцій та дискурсів історичних досліджень Східної Європи у німецькомовних країнах впродовж ХХ ст. Спецкурс складається з курсу лекцій, самостійної роботи студентів та індивідуальної роботи. На лекціях розкриваються питання щодо постання східноєвропейських історичних досліджень у Німецькій, Габсбургській монархії та Швейцарії, особливості їх розвитку в Австрії та Веймарській республіці у міжвоєнний період, ідеологічне використання східноєвропейських історичних досліджень в Третьюму рейсі, специфіку їх відродження в ФРН, Австрії, НДР в повоєнний період та особливості їх розвитку в умовах холодної війни, а також подано аналіз загально німецької дискусії щодо подальшого розвитку дисципліни «східноєвропейська історія», яка відбулася на рубежі ХХ-ХХІ ст. До кожної теми додається рекомендований список літератури, з якого студенти можуть отримати необхідну інформацію. Рівень знань, який був продемонстрований протягом навчального процесу з курсу „Східноєвропейські історичні дослідження у німецькомовних країнах Європи у ХХ ст.”, оцінюється у балах та формує підсумкову оцінку.

Напрямок 7.0301 „Історія”, спеціальність ”Всесвітня історія”(070002).

Змістовий модуль 1: Постання та розвиток східноєвропейських історичних досліджень у Німеччині та Австрії (початок ХХ ст. -1945 р.).

Тема 1. Предмет і завдання курсу.

Мета, завдання і особливості спецкурсу. Поняття: «Східна Європа», «східноєвропейські дослідження», «східноєвропейські історичні дослідження», «ментальна географія», «інтелектуальна історія». Характеристика джерел та літератури.

Тема 2. Постання та розвиток східноєвропейських історичних досліджень як фахової дисципліни у Німецькій імперії.

Заснування семінару східноєвропейської історії у Берлінському університеті. Концепція семінару. Теодор Шіманн. Організація видання

«Журналу східноєвропейської історії» („Zeitschrift für Osteuropäische Geschichte“) та створення «Німецького товариства вивчення Росії» („Deutschen Gesellschaft zum Studium Rußlands“). Східноєвропейські історичні дослідження в Кенігсберзі та Гамбурзі. Дослідження історії Східної Європи та політика «Дранг нах Остен».

Тема 3. Постання та розвиток східноєвропейських історичних досліджень як фахової дисципліни у Габсбургській монархії.

Заснування семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті. Концепція семінару. В. Ягіч, К. Іерічек, принц Ф.-П. Ліхтенштейнський, Г. Ойберсбергер. Східноєвропейська історія у Львівському, Чернівецькому та Празькому університетах.

Тема 4. Дослідження історії Східної Європи у Веймарській республіці.

Розширення концепції східноєвропейських історичних досліджень. Професіоналізація та політизація фаху. Дослідження історії Росії. Отто Гоетч. Заснування «Щорічника культури та історії слов'ян» («Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“) та журналу «Східна Європа» («Osteuropa“). Діяльність «Німецького товариства дослідження Східної Європи». Створення Українського наукового інституту у Берліні та його співпраця з німецькими дослідниками Східної Європи.

Тема 5. Особливості розвитку східноєвропейських історичних досліджень у новоєнній Австрії.

Діяльність семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті. Дослідницький інститут Сходу та Близького Сходу („Forschungsinstitut für Osten und Orient“) та товариство Сходу і Близького Сходу (Gesellschaft für Osten und Orient). Г. Ойберсбергер. Інститут балканістики («Institut für Balkankunde“). Карл Пач. Дослідження історії Східної Європи у рамках історії Габсбургської монархії. Дисертанти з України та інших країн Східної Європи у Віденському університеті.

Тема 6. «Важкі й гарячі» роки 1934-1945 рр. та східноєвропейська історія в Австрії.

Політизація життя в Австрії. Співпраця австрійських дослідників Східної Європи Г. Коха та Г. Ойберсбергера з нацистами. Діяльність семінару східноєвропейської історії Віденського університету у 1935-1938 рр. М. Вінклер. Аншлюс. Специфіка роботи семінару східноєвропейської історії Віденського університету у складі Третього рейху та умовах війни. А. Гаек.

Тема 7. Дослідження історії Східної Європи у Третьому рейху.

Політизація історичних досліджень Східної Європи. Кадрові зміни та розширення мережі дослідницьких інституцій. Місце Росії та СРСР в

східноєвропейських історичних дослідженнях. Отто Гюетч, Р. Саломон, П. Йоганес, Г. Кох та Г. Ойберсбергер. Зовнішньополітичне відомство А. Розенберга та його «співпраця» з дослідницькими установами, що займалися історією Східної Європи. Східноєвропейські історичні дослідження в роки Другої світової війни.

Змістовий модуль 2: Відновлення східноєвропейських історичних досліджень після Другої світової війни й особливості їх еволюції у німецькомовних країнах Європи у другій половині ХХ ст.

Тема 8. Відновлення досліджень історії Східної Європи в радянській зоні окупації та особливості цього напрямку досліджень у Німецькій Демократичній Республіці.

Поразка Німеччини у війні й пошук нових світоглядних цінностей: нове бачення досліджень історії Східної Європи. Отто Гюетч. Денацифікація німецького суспільства й східноєвропейських історичних досліджень. Проблеми кадрового забезпечення. Розширення мережі дослідницьких інституцій. Утвердження марксистсько-ленінської методології та політизація східноєвропейських історичних досліджень в НДР. Боротьба із західнонімецьким «остфоршунгом». Місце історії Росії та СРСР в східноєвропейських історичних дослідженнях.

Тема 9. Відновлення східноєвропейських історичних досліджень у Західній Німеччині та основні напрямки досліджень у 50-60- рр.

Денацифікація, зв'язки з націонал-соціалізмом й історична наука в Західній Німеччині після 1945 р. Період інституціонального «грюндерства» (“Gründerzeit”) східноєвропейських історичних досліджень у 50-і рр. Проблеми кадрового забезпечення. Сходознавство («Ostkunde»). Концепція історія Росії та Радянського Союзу. «Советологія» як складова німецького «остфоршунга». «Холодна війна» в історичних дослідженнях.

Тема 10. Особливості східноєвропейських історичних досліджень у Федеративній Республіці Німеччині у 70-90-і рр.

Перехід від монолітності до плюралізму концепцій історії Східної Європи. Зростання мережі дослідницьких інституцій. Тематика основних періодичних видань. Розширення наукових контактів західнонімецьких дослідників історії Східної Європи з дослідниками країн соціалістичного табору. Зміна поглядів на історію Росії та Радянського Союзу. Активізація та плюралізація східноєвропейських історичних досліджень з середини 80-х рр. Дослідження історії німців-колоністів Східної Європи.

Тема 11. Східноєвропейські історичні дослідження в Австрії у другій половині ХХ ст.

Труднощі повоєнного часу. Реорганізація семінару східноєвропейської історії Віденського університету. Заходи щодо координації східноєвропейських досліджень в Австрії. Австрійський інститут Східної та Південно-Східної Європи (Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Institut). Заснування періодичного фахового видання «Остеррайхіше остгфте» («Österreichische Osthefte»). Розширення мережі дослідницьких установ. Основні концепції та напрямки східноєвропейських історичних досліджень.

Тема 12. Становлення та розвиток наукових досліджень історії Східної Європи у Швейцарії.

Діяльність Інституту Східної Європи. Заснування кафедр східноєвропейської історії в університетах Базеля та Цюріха. Основні концепції та напрямки східноєвропейських історичних досліджень.

Тема 13. Кінець чи новий початок «східноєвропейської історії»: майбутнє фаху з перспективи Берліна, Відня та Цюріха.

Стаття Дж. Баберовські «Кінець Східноєвропейської історії. Замітки до становища історичної наукової дисципліни.» („Das Ende der Osteuropäischen Geschichte. Bemerkungen zur Lage einer geschichtswissenschaftlichen Disziplin, in: Osteuropa, Н. 8/9, 1998, pp. 784-799.) та загальнонімецька дискусія щодо минулого й перспектив дисципліни східноєвропейська історія. Проблеми і перспективи фаху у баченні дослідників історії Східної Європи у Швейцарії та Австрії.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ.

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	ІНДЗ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Предмет і завдання курсу.	2		3	
Тема 2. Постання та розвиток східноєвропейських історичних досліджень як	2		2	0,5

фахової дисципліни у Німецькій імперії.				
Тема 3. Постановня та розвиток східноєвропейських історичних досліджень як фахової дисципліни у Габсбургській монархії.	2		3	0,5
Тема 4. Дослідження історії Східної Європи у Веймарській республіці.	2		2	0,5
Тема 5. Особливості розвитку східноєвропейських історичних досліджень у повоєнній Австрії.	2		3	0,5
Тема 6. «Важкі й гарячі» роки 1934-1945 рр. та східноєвропейська історія в Австрії.	2		2	0,5
Тема 7. Дослідження історії Східної Європи у Третьому рейху.	4		2	0,5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 8. Відновлення досліджень історії Східної Європи в радянській зоні окупації та особливості цього напрямку досліджень у Німецькій Демократичній Республіці.	4		3	0,5
Тема 9. Відновлення східноєвропейських історичних досліджень у Західній Німеччині та основні напрямки	4		2	0,5

досліджень у 50-60- рр.				
Тема 10. Особливості східноєвропейських історичних досліджень у Федеративній Республіці Німеччині у 70-90-і рр.	4		2	0,5
Тема 11. Відновлення східноєвропейських історичних досліджень Австрії та основні напрямки досліджень у другій половині ХХ ст.	4		2	0,5
Тема 12 Становлення та розвиток наукових досліджень історії Східної Європи у Швейцарії (70-90-і рр.)	2		2	0,5
Тема 13 Кінець чи новий початок «східноєвропейської історії»: майбутнє фаху з перспективи Берліна, Відня та Цюріха.	2		2	0,5
Всього годин	36		30	6

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів зорієнтована, головним чином, на модульно-рейтингову систему оцінювання знань. Вона є складовим елементом університетської освіти та закономірним продовженням аудиторної роботи викладача і студентів.

Формою організації самостійної роботи студентів є виконання наступних завдань:

1. Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Опрацювання літератури та джерел.
3. Робота в інформаційних мережах:

а) рецензування інтернетверсій наукових видань;

- б) складання інтернеткаталогу;
- в) участь в інтернетконференціях.

4. Написання та захист реферату.

6. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА З ВИКЛАДАЧЕМ

Контрольні питання за змістовим модулем 1: Постання та розвиток східноєвропейських історичних досліджень у Німеччині та Австрії (початок ХХ ст. -1945 р.)

- Виникнення поняття «Східна Європа» та його еволюція.
- Інтерпретації німецькомовними істориками поняття «Східна Європа» в ХХ ст.
- Розкрити поняття «ментальна географія»
- Розкрити поняття «інтелектуальна історія»
- Дати порівняльний аналіз понять «східноєвропейські дослідження», «східноєвропейські історичні дослідження»
- Розкрити підставні засади заснування семінару східноєвропейської історії у Берлінському університеті.
- Концепція досліджень семінару східноєвропейської історії у Берлінському університеті.
- Політизація східноєвропейських історичних досліджень у Німеччині напередодні та під час Першої світової війни.
- Розширення мережі дослідницьких інституцій
- Отто Гостч. Берлін –центр досліджень історії Росії.
- Німецькі періодичні видання з історії Східної Європи (імперський період та період Веймарської республіки).
- Діяльність «Німецького товариства дослідження Східної Європи».
- Співпраця німецьких дослідників історії Східної Європи з науковими емігрантськими інституціями (Український науковий інститут, Російський науковий інститут).
- Проекти заснування семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті.
- Ватрослав Ягіч і постання семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті.
- Констянтин Ієрічек і східноєвропейські історичні дослідження в Чернівецькому та Празькому університеті.
- Концепція східноєвропейських історичних досліджень у Габсбургській монархії.
- Основні напрямки східноєвропейських досліджень в Австрії у міжвоєнний період.
- Специфіка роботи семінару східноєвропейської історії Віденського університету у складі Третього рейху та умовах війни.
- Прихід нацистів до влади в Німеччині і нові завдання «східноєвропейських наукових досліджень».

- Зовнішньополітичне відомство А. Розенберга та його «співпраця» з дослідницькими установами, що займались історією Східної Європи.
- Східноєвропейські історичні дослідження в роки Другої світової війни.

Контрольні питання за змістовим модулем 2: Відновлення східноєвропейських історичних досліджень після Другої світової війни й особливості їх еволюції у німецькомовних країнах Європи у другій половині ХХ ст.

- Особливості відновлення східноєвропейських історичних досліджень у радянській зоні окупації Німеччини.
- Діяльність інституцій східноєвропейських історичних досліджень у Німецькій Демократичній Республіці.
- Основні напрямки досліджень історії Східної Європи у Німецькій Демократичній Республіці.
- Схарактеризуйте процес денацифікація і його вплив на східноєвропейські історичні дослідження у Західній Німеччині після 1945 р.
- Охарактеризувати особливості періоду інституціонального “грюндерства” (“Gründerzeit”) східноєвропейських історичних досліджень у ФРН.
- Сходознавство як обов’язкова навчальна дисципліна у навчальних закладах ФРН.
- Концепція історії Росії й СРСР в східноєвропейських історичних дослідженнях 50-60-х рр. у Західній Німеччині.
- Наукове протистояння в розпал Холодної війни і його вплив на східноєвропейські історичні дослідження.
- Розширення наукових контактів західнонімецьких дослідників історії Східної Європи з дослідниками країн соціалістичного табору.
- Перехід від монолітності до плюралізму концепцій історії Східної Європи у Федеративній Республіці Німеччині у 70-і рр.
- Періодичні видання з історії Східної Європи та діяльність наукових товариств у ФРН у другій половині ХХ ст.
- «Советологія» як спеціальний напрямок східноєвропейських досліджень у Західній Німеччині.
- Дослідження історії німців-колоністів у Східній Європі.
- Реорганізація семінару східноєвропейської історії Віденського університету в науковий інститут.
- Заходи щодо координації східноєвропейських досліджень в Австрії.
- Діяльність Австрійського інституту Східної та Південно-Східної Європи (Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Institut).
- Діяльність Інституту східноєвропейської історії Віденського університету.
- Періодичні видання з історії Східної Європи у Австрії у другій половині ХХ ст.
- Основні концепції та напрямки східноєвропейських історичних досліджень у Австрії у другій половині ХХ ст.

- Діяльність Інституту Східної Європи у Швейцарії.
- Заснування кафедр східноєвропейської історії в університетах Базеля та Цюріха.
- Основні концепції та напрямки східноєвропейських історичних досліджень у Швейцарії.
- Схарактеризувати загально німецьку дискусію щодо минулого й перспектив дисципліни східноєвропейська історія на рубежі ХХ –ХХІ ст.
- Проблеми і перспективи фаху східноєвропейська історія у баченні дослідників історії Східної Європи у Швейцарії та Австрії.

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне тестування студентів здійснюється:

- опитуванням студентів на індивідуальних заняттях;
- тест-контролем знань з кожного змістового модуля; перевірка індивідуальних завдань.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модулі навчальн процесу та змістові модулі	Модуль 1.			Сума залікових балів
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Самостійна робота	
Доля (частка) оцінки за модуль (%) підсумковій оцінці знань з дисципліни	40	40	20	100

Шкала оцінювання:

90-100 – відмінно

75-89 – добре

50-74 – задовільно

25-49 – незадовільно з можливістю повторного складання

1-24 – незадовільно з обов'язковим повторним курсом

9. Література

1. Андерле А., Квилич З. Бывший зондерфюрер в погоне за “исторической правдой”. // История СССР. – № 1. - 1961. – С. 202-212.
2. Барвінська П. І. Одеські видання Інституту німецьких та східноєвропейських досліджень (Геттінген, Німеччина). // Историко-краеведческий ежегодник «Историческая память». – Вып. 5. – Одесса, 2003.- С. 97-100
3. Барвинская П.И. Проблемы взаимоотношений немцев-колонистов с представителями других национальностей, государственными структурами Российской империи и Советского Союза: взгляд немецкой историографии. // Вопросы германской истории. – Днепропетровск, 2007. – С. 310-317.
4. Барвінська П.І. Східноєвропейські історичні дослідження у Федеративній Республіці Німеччині: рецепції радянської історіографії 50-60- рр.// Науковий світ. № 18 – Одеса, 2008. – С. 160-168.
5. Барвінська П.І. Міжетнічні взаємини та мультикультуральність Північного Причорномор'я: візії німецьких дослідників. // Причорноморський регіон у контексті європейської політики. – Одеса, Опольє, Вроцлав, 2008. - С.475-480.
6. Воронцов Г.А. Некоторые новейшие направления в буржуазной историографии ФРГ. // Вопросы истории. - №9. – 1974. –С. 64-86.
7. Грицак Я. І ми в Європі?// Страсті за націоналізмом. – К., 2004. – С. 309-324.
8. Грицак Я. Регіон уявний і наявний: Східна Європа на мапі цивілізацій. // Страсті за націоналізмом. – К., 2004. – С.298-308.
9. Данилов А.И. Теоретико-методологический проблемы исторической науки в буржуазной историографии ФРГ.// Средние века. – Т XV. – М., 1959. – С. 91-113.

10. Дяшичев В.И. Захватническая внешнеполитическая программа германского фашизма в освещении зарубежной историографии. // Военно-исторический журнал. - №5. – 1969. – С. 40-51.
11. Зандберт Д. Немецкие историки на службе германского империализма. // Вопросы истории. - № 11. – 1948 – С. 92-104.
12. Игрицкий Ю. Реабилитация советологии. // Общественные науки - №5. – 1990. - С. 169-191.
13. Каппелер А. Україна в німецькомовній історіографії. // Сучасність. – 1996. - №12. – С. 78-85.
14. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія. - Львів, 2005.
15. Каппелер А. Мала історія України. - К., 2007.
16. Ким С.Г. Немецкая историческая наука на рубеже веков. – Т. 1 - Томск, 1999. – С. 187-197.
17. Критика западногерманского «остфоршунга». – М., 1966.
18. Критика буржуазных концепций истории и политики КПСС. – Л., 1974.
19. Матвеев С.А. В поисках теории (критический анализ некоторых тенденций современной буржуазной историографии ФРГ). // Ежегодник германской истории- - 1982- М., 1983. –С.203.
20. Мерцалов А.Н. Западногерманские историки и мемуаристы о второй мировой войне. – М., 1967.
21. Мерцалов в поисках исторической истины. – М., 1984. – С. 138-155.
22. Миллер А.И. Тема Центральной Европы: история, современные дискуссии и место в них России. // Новое литературное обозрение. – 2001. - №52(6). – С. 75-96.
23. Орлова М.И. Основные направления буржуазной и социал-реформистской историографии ФРГ. // Новая и новейшая история. - №4. – 1977. – С. 165-181.

24. Патрушев А.И. Консервативные тенденции в современной западногерманской исторической науке. // Новая и новейшая история. - №1. – 1988. –С. 51-64.
25. Пашуто В.Т. Так называемое “изучение Востока” – идеология западногерманского реванизма. // Вопросы истории. - №3. 1959. – С. 60-76.
26. Пашуто В.Т., Салов В. И., Хорошкевич А.Л. Против фальсификации истории нашей Родины немецкими реванистами. – М.: Издательство “Знание”. – 32 с.
27. Петряев К.Д. Мифы и действительность в “критическом пересмотре прошлого”. Очерки буржуазной историографии ФРГ. – Киев, 1969.
28. Рорти Р. Историография философии: четыре жанра. Р. 4. Интеллектуальная история. // www.philosophy.ru/library/rorty/r4.
29. Салов В.И. Как извращается история советского общества в работах Б. Мейсснера. // История СССР. - № 1. – 1959. – С. 240-249.
30. Салов В. И. Германская историография Великой Октябрьской социалистической революции. – М.: Издательство социально-экономической литературы (Соцэкгиз), 1960. – 212 с.
31. Салов В.И. Историзм и современная буржуазная историография. – М., 1977.
32. Студеникина Т. И. «Строительство марксистской историографии в ГДР в 40-50 гг. (об одном опыте партийно-государственной унификации исторической науки).// Исследования по историографии стран Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1991. – С. 167-191.
33. Сухоруков С.Р. Организация исследований в ФРГ истории советско-западногерманских отношений. // Ежегодник германской истории 1983. – М, 1984. – С.144.
34. Телегин Ф.Н. О фальсификации западногерманской реакционной историографии вопроса о подготовке фашистской агрессии против СССР. // Новая и новейшая история . -№6. – 1958.- С. 127-136.

35. Шевеленко А.Я. Антиисторические и реваншистские тенденции в школьных учебниках ФРГ. // Преподавание истории в школе . - №6. – М., 1959. – С. 109-113.
36. Шенк Б. Ментальные карты. Конструирование географического пространства в Европе со времени эпохи Просвещения.// Миллер А. (ред.) Регионализация посткоммунистической Европы. Серия «Политические исследования». – М.:ИНИОН, 2001. - №4.
37. Allenov S.G. Die deutsche historische Russlandforschung im 20. Jahrhundert in der rezeption der russischen und sowjetischen Historiographie.// Dahlmann, D. (Hg.): Hundert Jahre Osteuropäische Geschichte. Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft 2005. – S. 257-280
38. Bittner, Konrad: Hans Uebersberger 80 Jahre, in: Jahrbücher für Geschichte Osteuropas N. F. 5 (1957), 5-8.
39. Burkert, Martin: Die Ostwissenschaften im Dritten Reich, Wiesbaden 2000.
40. Camphausen, Gabriele: Die wissenschaftliche historische Rußlandforschung im Dritten Reich 1933 – 1945, Frankfurt a. M. [u.a.] 1990.
41. Dachs, Herbert: Österreichische Geschichtswissenschaft und Anschluß: 1918 - 1930, Wien/Salzburg 1974.
42. Dahlmann, Dittmar (Hg.): Hundert Jahre Osteuropäische Geschichte. Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft, Stuttgart 2005.
43. Greuzberger, Stefan (Hrg.): Wohin steuert die Osteuropaforschung? Eine Diskussion, Köln 2000.
44. Hajek, Alois: Die Wiener Balkanforschung und ihre Hauptvertreter: Josef Konstantin Jireček und Carl Patsch, in: Österreichische Osthefte 6 (1964), 168-176.
45. Kappeler, Andreas: Osteuropäische Geschichte, in: Michael Maurer (Hg.), Aufriss der Historischen Wissenschaften. Bd. 2. Raume. Stuttgart 2001. S. 198-265.

46. Kappeler, Andreas: Die Bedeutung der Geschichte Osteuropas für ein gesamteuropäisches Geschichtsverständnis, in Annäherungen an eine europäische Geschichtsschreibung. Hrsg. von Gerald Stourzh unter Mitarbeit von Barbara Haider und Ulrike Harnat, Wien 2002, 43-55. (Каппелер А. Європа на Схід від Європи. // Критика.
47. Karlheinz, Mack: Ostforschung in Österreich, in Ostbrief , Jg. 5(1959), H.13 (49).
48. Kastner, Georg; Suppan, Arnold; Wakounig, Marija (Hrsg.): Osteuropäische Geschichte in Wien. 100 Jahre Forschung und Lehre an der Universität, Innsbruck/Wien/ Bozen 2007.
49. Kaser, Karl: Südosteuropäische Geschichte und Geschichtswissenschaft, Wien 2002.
50. Leitsch, Walter; Stoy, Manfred: Das Seminar für osteuropäische Geschichte der Universität Wien 1907 – 1948, Wien/ Köln/ Graz 1983.
51. Manfred, Alexander: Kleine Völker in der Geschichte Osteuropas: Festschrift für Günther Stökl zum 75. Geburtstag, Stuttgart 1991.
52. Oberländer, Erwin (Hg.): Geschichte Osteuropas: zur Entwicklung einer historischen Disziplin in Deutschland, Österreich und der Schweiz 1945 – 1990, Stuttgart 1992.
53. Stökl, Günther: Osteuropa: Geschichte und Politik, Opladen 1979.
54. Suppan, Arnold: Tätigkeitsbericht des Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Instituts 1990, Wien 1991.
55. Unger, Coryna R.: „Ostforschung“ in Westdeutschland. Die Erforschung des europäischen Ostens und die Deutsche Forschungsgemeinschaft, 1945-1975, Stuttgart 2007.
56. Voigt, Gerd: Russland in der deutschen Geschichtsschreibung: 1943 – 1945, Berlin 1994.
57. Wolff. Inventing Easten Europe. The Map of Civilization on the Mind of Enlightmnt. – Standford CA, 1994. (Ларри Вульф Изобретая Восточную Европу. Карта цивилизаций в сознании эпохи Просвещения. – М., 2003)

10. РЕСУРСИ

- Кафедра історії нового та новітнього часу
- Наукова бібліотека ОНУ
- Одеська обласна наукова бібліотека ім. Горького